

RĂSĂRITUL NOSTRU

ORGAN PEDAGOGIC CULTURAL ȘI SOCIAL AL SURDO-MUȘILOR DIN ROMANIA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
STR. TURDA NO. 75, BUCUREȘTI II

APARE LUNAR
Director: V. DIMITRIU-LEORDA

ABONAMENTE:
Autoritățile, instituțiile Lei 1000
Particulari și surdo-muși 100

CĂTRE CITITORII ȘI ABONAȚII NOȘTRI

Numărul de față — No. 6 — își continuă apariția în capitala României-Mari.

Evenimentele nespuse de dureroase care a precedat apariția acestui organ pedagogic, cultural și social dar și de luptă hotărâtă în contra celor ce — chemați să ne ajute în nenorocirea noastră: sprijinindu-ne școala și pe acei dascăli cari sângerău pentru ticăloșirea adusă acestei instituții de cultură națională — ne pângăresc cu atâta nerușinare.

Noi însă vom merge înainte pe calea binelui și a adevărului care, astăzi mai mult ca ori cînd, este însăși temelia vieții și trebuie să existe în sufletele tuturor, care în scurta lor trecere prin viață, faptele lor rămân un exemplu covârșitor al voinței umane, când sunt bune; și un oprobriu viabil

de blestem transmisibil urmașilor, când sunt rele și rău voitoare.

Caraghioslăcul feroce și feudal al câtorva interesați cari ar dori să vadă „**apusul**” cel veșnic al „**Răsăritul**”-ui nostru pentru că prin această mistuire să nu se poată da faptele rele în vileagul opiniei publice, îi trădează de la început în chiar ochii celor cărora se adresează, caraghioși.

Noi însă nu avem nevoie să fim cunoscuți de cei ce se complac în mocirla păcatului care nu se iartă, ci ne adresăm și ne gândim la cei ce știu și înțeleg durerile și cerințele noastre de îmbunătățirea vieții și a școlii prin introducerea învățământului superior.

RĂSĂRITUL NOSTRU

O chestie de conștiință

În actualitatea vieții materialiste de astăzi, când chestiunile cele mai primordiale de interes obștesc pentru un stat civilizat, sunt neglijate, — conștiința de sine nu mai există.

Astfel în vremurile acestea când însuflețit de cel mai înalt sentiment de umanitate și de dorința de a preservi unei instituții de binefacere socială — care dela război încoace se înclină spre decădere și dezorganizare — mi-a fost dat să văd oameni și dintre acei ce, ani de-a rândul, i-am crezut de treabă și capabili de o înțelegere înaltă.

Crudă dezamăgire!

Crudă și nespuse de tristă cu cât dezamăgirea vine de acolo de unde am învățat și unde mai apoi, am învățat pe alții: onestitatea pe cărarea vieții și aspirațiunea la o meserie frumoasă care aproape atingea apogeul frumosului în artă și care timp de 6 ani cât mi-a fost drag să dețin această catedră de oficiere a frumosului — rău retribuită, — a făcut obiectul de admirație a celor ce au avut ocazia să asiste sau să viziteze una din expozițiile școlii noastre.

Numai dorința de a fi de folos, școlii și sărmanelor ființe lipsite de auz și graiu cărora le-am asigurat existența, mi-a dat puterea să rezist propriei mele suferințe. În școală au fost și dascăli înțe-

legători cari au știut să aprecieze activitatea mea, apreciere ce mi-a fost un balsam de reînnoire sufletească în noianul de amărăciune din ultimul timp, care m'a desgustat și silit să mă desprind dintr-o atmosferă viciată, nepotrivită aspirațiunilor mele și mai ales rolului de răspundere dăscălesc pe care îl înțeleg integru și disciplinat în fața căror virtuți, mahalagismul, invidia și meschinăria intrigilor se dezbracă.

Când un om are de îndeplinit o datorie, o va îndeplini cu ori câte piedici îi va sta în cale.

Așa și eu îmi voi îndeplini datoria mea către țara mea fiindcă așa simt că trebuie să o fac și pentru că am o conștiință care niciodată nu e absentă.

Și nici nu voi căuta să plac la oamenii cari nu merită multă considerațiune, nici dintr'un punct de vedere, asta s'ar chema sclavie.

Nici regele nu are prea multă libertate dar ori cum, el este sclavul datoriei iar nici de cum al imbecililor.

Și pe cât îmi va sta în puterea mea, voi lupta pentru triumful cauzei drepte la care și surdo-mușii au tot dreptul: învățământul superior.

Până atunci cerem să ni se restituie localul nostru donat nouă cu limba de moarte de mării binefăcătorii noștri.

V. DIMITRIU-LEORDA

EXPOZIȚIA SCULPTORULUI DIMITRIU-LEORDA
(În medalion: sculptorul V. D. Leorda)

Învățământul practic în școlile de surdomuși

de prof. Fs. Gheveciu

Astfel cum sunt organizate institutele de surdomuși azi, cuprind 2 părți distincte și bine definite:

- Învățământul vorbirii și
- Învățământul practic.

Ambel de o importanță capitală pentru surdomușii, pentru că datorită combinației ambelor învățăminte, surdomușul este pus pe picior de egalitate cu normalul, nemai fiind un soi de povară pentru cei din jur.

În rândurile ce urmează, ne vom ocupa despre felul cum e organizat învățământul practic în școlile de surdomuși și dacă acest învățământ dă roadele convenite, adică, dacă surdomușul la absolvirea lui, poate să fie un bun lucrător, câștigându-și existența prin propria-i sudoare.

Toate școlile de surdomuși existente azi în țară nu au o organizație uniformă a învățământului practic.

Fiecare școală își are un număr de ateliere mai multe sau mai puține ca alta.

Îndeletniciri practice comune pentru toate școlile par a fi numai: desemnul, cismăria și croitoria. Unele au în plus: tipografie, tâmplărie, împletituri de răchită, etc.

Dintre toate institutele de surdomuși din țară, cea mai bine înzestrată din punct de vedere al învățământului practic, pare a fi școala dela Focșani, — fiind în același timp, cel mai vechiu institut al țării, — întrucât posedă următoarele ateliere practice: desemnul și sculptura, cismăria, croitoria, tâmplăria și împletituri de răchită.

În al doilea rând, pare a fi școala dela Gernăuți, care posedă: în afară de cismărie, croitorie, desen și tipografie; urmând apoi celelalte școli.

Vom vorbi despre fiecare îndeletnicire practică în parte:

a) Desemnul:

O ocupațiune prin excelență intelectuală, întrucât surdomușul ce-și alege ca viitoare îndeletnicire desemnul, trebuie să fie un spirit fin prin excelență, un admirabil observator, pentru a putea pătrunde cu ochiul cele mai mici cute, care frământate în creierul lui subtil, să redea pe hârtie armonia liniilor și umbrelor văzute, constituind ceea ce numim obișnuit „frumos” sau „foarte frumos”.

Se spune de unii, că surdomușii au înclinație în genere spre artele frumoase, ceea ce nu-i tocmai adevărat, căci realitatea desminte categoric afirmățiunea aceasta.

Dintre surdomuși, pot să-și câștige existența în viitor cu practica artelor frumoase, numai aceia care au o structură cenușie, deosebită mult de a celorlalți și în cele mai multe cazuri, structura cenușie a acestora este cu mult superioară normalilor, dovada o face opera lor proprie, ce le-au dat la iveală.

Spiritul creator face abstracție de un simplu simț colector de senzații (auditive) de multe ori dăunătoare individului, în dezvoltarea lui spre frumosul din artă.

Așadar, artele frumoase ce se practică în școlile, în orele de desemn, la acestea, nu i-au

parte toți surdomușii, pentru motivele binecuvântate mai sus.

Cum se dezvoltă studiul artelor frumoase în școlile de surdomuși dela noi, e greu de spus un cuvânt bun, pentru că ar însemna să ne lăudăm noi, pe noi înșine, ceea ce nu miroase a bine, ca și lauda de sine.

Totuși, din cele ce știu, din auzite sau din scris, mi-am făcut convingerea că la toate școlile de surdomuși, pe tărâmul artelor frumoase se muncește frumos și conștiințios, atât din partea elevilor cât și din partea dascălilor.

Constatarea aceasta nu am făcut-o numai eu, ci au mai făcut-o și alții, care au venit în contact cu școlile de surdomuși și au avut dorința să se intereseze, cam ce se face prin atelierele de arte frumoase ale școlii.

Urmarea a fost că, oamenii aceștia au dus departe cuvântul bun despre locașurile de lumină ale surdomușilor.

Chiar creațiunile micilor ucenici ai artelor frumoase, au dus vestea și faima școlilor respective, nu numai între granițele țării noastre, ci și peste hotare au arătat că școlile noastre de surdomuși, cuprind în sânul lor elemente artistice de valoare.

Despre creațiunile artistice ale micilor surdomuși dela noi, care au luat drumul străinătății, pentru a le arăta și altora, ce pot micuții noștri, a scris ziarul „Universul” în pagina „artistice-culturale” despre artiștii surdomuși ai școlii dela Focșani.

Vom reveni.

O adeziune prețioasă

D. colonel Al. Vasilescu-Lascar, președintele asociației „Virtutea militară” de război, a cerut să fie înscris membru în „Asociația amicală a surdo-mușilor din România” de sub președinția de onoare a M. S. Regina Maria, spre a lupta cu glasul d-sale cauza noastră.

Comitetul Asociației, mișcat de această rară dovadă de simpatie a unui distins militar, a admis cererea d-lui colonel, numindu-l membru de onoare al asociației alături de d-nii prof. dr. N. Minovici, N. N. Săveanu, fost ministru, dr. E. Costinescu, general Heraclie Nicolescu, Eugeniu Bottez (Jean Bart), C. Chiriac.

PROFESORUL NOSTRU

— Dubla sa activitate —
de Brătîlă I. Victor
un fost elev al d-sale

Un sentiment profund de recunoștință pentru Acela, care mi-a fost sfătuitor moral și prieten sufletesc în timpul copilăriei, atât mie cât și generației de elevi cari s-au perindat prin clasa d-sale; d-l Dimitriu Leorda, profesorul nostru de desen și caligrafie, precum și un elan de revoltă contra nepăsării și ignoranței a celorla din a cărora pricină și-a dat demisia din învățământ, îmi impune a vorbi despre dubla d-sale activitate, munca neîntreruptă și eforturile depuse într-un scop nobil și cu totul dezinteresat: ridicarea Institutului de surdo-muți din Focșani din semi-obscuritatea în care a căzut prin răpirea vechiului său local spațios și confortabil și mutarea școlii în niște cicioabe — opera unui nenorocit regim politic.

Clasa de desen a fost cel mai mult timp instalată într-o cocioabă cu lut pe jos, ce fusese altădată grajd de vite. Joasă și slab luminată era în așa fel amenajată, că bieții elevi — și nu mai puțin profesorul, — iarna înghețau de frig sau erau asfixiați de fumul răspândit de soba deseori stricată, iar vara asudau de căldură. Și totuși din clasa aceasta mizerabilă, din mâinile acestor elevi au ieșit desene și tablouri admirabile ce au fost îndelung admirate la expozițiile școlare deschise la fiecare fine de an.

Ceeace denotă talentul și aplicarea ce-o au cei mai mulți surdo-muți spre artele frumoase.

D-lui Dimitriu Leorda, i se datorește în cel mai înalt grad progresul elevilor săi. Dându-le libertate deplină în alegerea subiectelor după gustul fiecăruia la probă atrăgându-le atenția asupra greșelilor, dar obișnuindu-i a și le corija singuri, încurajându-i deopotrivă pe toți. În același timp introduce desenul după natură, dându-i o dezvoltare nebanuită. La toamnă se va deschide în București o expoziție cu desene inclusiv după natură la care se va putea remarca progresul ce l-au făcut elevii d-sale în ultimii ani. Dar ceea ce a făcut atracția deplină a lecțiilor sale sunt convorbirile ce d-sa dădea dintr-un spirit binevoitor de educație în înțelegerea cu elevii.

Stăpân pe o mimică perfectă, înțeleasă de toți elevii, având o cultură vastă, autodidactă, se întreține cu elevii, povestindu-le lucruri interesante — neștiute de ei — cari

le frapa curiozitatea și atenția. Simplitatea d-sale distinsă lipsită de rezervă, bună-voința sa amabilă către elevi, îi atrăgea, inspirându-le stimă și simpatie. Convorbirile având un caracter științific, educativ și moral; altele fiind vesele și amuzante, orele de clasă se scurgeau pe nesimțite în mod agreabil și folositor educației elevilor.

Natural că prin contactul zilnic cu elevii și felul d-sale de a se purta cu dânsii și-i apropia sufletește. Ascultat și stimat de elevi, d-sa a fost în școală o autoritate morală personificată, la care nu odată au apelat ceilalți dascăli când aveau de-a face cu elevi recalcitrați.

La expozițiile de desen deschise de d. Dimitriu, lumea a rămas uimită de desenele și tablourile ireproșabile executate de elevii d-sale. Expoziția de desen a „Casei școlilor“ ne-a premiat desenele. În fine anul trecut, a alcătuit 2 albume cu desene după natură ale elevilor săi, trimțând unul la expoziția internațională de desen de la Geneva, altul în dar din partea surdo-muților, copiilor japonezi din Tokio. Albumele cu desene au fost îndejuns apreciate și admirate de cunosători, pentru talentul și finețea execuției lor.

Insuflețit de un ideal nobil lipsit de orșice interes a scos cu mari sacrificii ziarul „Răsăritul nostru“, cu care face un mare pas spre civilizație; încercând a ridica pe surdo-muți la nivelul cultural la care au ajuns în alte state.

Scopul ce-l urmărește în ziar e să atragă atenția statului Român, asupra necesității ridicării școlii de surdo-muți la rangul de înaltă instituție națională de educație a micuților infirmi lipsiți de auz și graiu; precum și a se specializa cursurile după modelul celor din străinătate. Totodată ziarul e un organ cultural, în care educatorii surdo-muților discută și tratează metode pedagogice, privitoare la o raționalizare a învățământului.

Plecarea d-sale din școală este o mare pierdere pentru aceasta, d. Dimitriu fiind unul din cei mai experimentați maștri ai surdo-muților, un cunosător psiholog profund — apropiat sufleteste de ei prin aceea că s'a ridicat din mijlocul lor. Lipsa sa va fi îndelung resimțită.

expoziție de sculptură a sculptorului V. Dimitriu-Leorda. Va expune și câțiva foști elevi ai maestrului cu desene luate după natură în creion, pastel și cerneală.

Sala unde va avea loc această expoziție se va anunța ulterior prin ziarul „Universul“ și în al nostru.

A apărut darea de seamă asupra congresului profesorilor de surdo-muți de la Hamburg, de prof. Dimitrie Rusceac, directorul Institutului de orbi și surdo-muți „Regina Maria“ din Cernăuți.

Lucrarea este foarte interesantă și cuprinde — în linii generale — o expunere asupra congresului ținut la Hamburg la care a luat parte profesori de surdo-muți a vre-o 12 state diferite.

Se poate cere direct de la autor: Cernăuți, str. Aviator Gagea No. 4, costul fiind 20 lei, exemplarul revistei.

La congresul „Uniunii intelectuale a surdo-muților“ ce se va ține la Londra (Anglia) în zilele de 15, 16, 17 și 18 Septembrie a. c., sub președinția principelui moștenitor al Angliei, a fost invitat ca delegat al României sculptorul V. Dimitriu-Leorda.

Pe lângă Asociația amicală a surdo-muților din România, cu sediul în str. Schitu Măgureanu No. 6, s'a înființat un club „Cercul surdo-muților“ sub președinția d-lui Alexandru Clarinet. „Cercul“ are de scop: ținerea conferințelor culturale și educative, ajutorarea celor bătrâni și neputincioși și excursii.

Prima excursie a acestui cerc are loc în luna Iulie și August.

Inscrierile se primesc la secretariatul cercului, d. Ernest Săvescu.

Directorul ziarului nostru nu a trimis nici o scrisoare de scuză nimănu pentru articolele publicate în ziarul nostru No. 5 și ceia ce s'a svonit este o mistificare cu scopul de a realibita pe cei înfierăți în ochii cetitorilor.

Credem că e de prisos alte desmințiri.

Redacția noastră nu reține nimic din ce se publică cu chibzuială și răspundere de ceia ce este adevărat; cel mult regretă că s'au putut întâmpla astfel de fapte ce au trebuit să fie aduse la cunoștința publicului care singur este în măsură să le judece.

Statui, busturi, monumente istorice și funerare, plăci comemorative în marmură și bronz, execută atelierul sculptorului

V. DIMITRIU-LEORDA
Str. Turda No. 75

ROCHII, MANTOURI
confeccionază D-na SYLVIA
Str. Turda No. 75

NICOLAE NICULESCU
CROITORIA BARBATEASCA
Str. Dr. Felix 113

Colonelul pictor Eugen Nicodem

„Sunt oameni simpli printre noi cari pricep adevărul că cea mai mare legătură care ne unește nu poate fi decât ARTA sau MIZERIA“.

Pictorul Nicodem era unul dintre aceștia, care a fost înțeles nu numai atât pentru arta lui care iese din comun, cât pentru că mai știa și să intelectualizeze și cele mai neînsemnate impresii direct senzoriale.

Concluzia: artistul este o personalitate așa de puternică încât fixează clipa din viață asupra căroră profanul nu știe dacă el însuși există ori este o umbră.

Arta revarsă amorul ei până în cele mai mici lucruri precum iubirea merge crescând atunci când nu este un simplu capriciu — cum pare a fi cazul la mulți profani.

Un om superior are dorințele lui tot așa de superioare căci trebuie suflet mare ca să le înțeleagă.

Viața este de multe ori tristă atunci când nu te înțelege nimeni, dar un artist are să găsească totdeauna prietenii... când va fi dincolo de viață!..

Ca suflet de artist, Nicodem îmi spunea că: fiecare artist are un subiect favorit pe care vrea să-l facă pentru el și în care să redea un maximum de pasiune — că el față de viața pe care a purtat-o pe umeri, ca o povară a firii lui prea expansive — vrea să se descotoarsească de dulcile amintiri printr-un tablou în care să zugrăvească: un chefliu în faptul mijind al dimineții și o femeie ușoară într-o cameră de bohem. E ceva mai puțin ca o scenă din viața de bohem a lui H. Murger.

Este apologia unui ofițer care a dus o viață destrăbălată cu femeii ușoare. Era idealul lui în acest subiect?

Da!.. însă de vină este mediul în care a trăit și asigur că el nu era artistic. Exprimă însă un adevăr și asta este esențialul în artă.

Explicatia o găsim mai mult în temperamentul său decât în felul lui de a simți lucruri cu un caracter mai înalt, ceia ce, desigur — dacă ar fi fost înțeles — era favoritul altor subiecte mai mărețe.

— Dar — încă odată — omul este sclavul firei lui, adică a temperamentului, fără care artist nu poate exista.

Mediul! asta e totul.

Ca militar — timp de 33 ani — se acomodase prea mult, Nicodem era sclav scapat din sclavie, făcea chef liber.

Rezultatul?

Nu poți concepe decât un subiect de liberare... așa cum fac țiganii cari spânzură pe tatăl lor.

Nicodem, pe când era locotenent, a avut o prietenă franțuzoică — intomparabilă, cum zicea el — pe care o chema Camille și care avea o prietenă Rence. Ele i-au pozat și l-au inspirat și tot sub îndemnul lor a avut o expoziție de aproape o sută de tablouri — la Botoșani — ce au fost vândute în câteva zile.

Trălască femeia, așa cum ne trebuie nouă — zicea el — de câte ori își amintea de ele, cărora le-a rămas recunoscător. La amintirea acestora mă asigură că rar de tot putem întâlni așa ființe de cari depinde viitorul, nu-

mele unui om — așa putea zice personalitatea lui.

Perfect! dar ca militar a fost un chefliu incorrigibil pentru că a căutat distracții în alt mediu liber. Era doar suflet de artist și în armată nu exista pentru el de cât arta crudă de a omorî oamenii, ceea ce nu este nimic constructiv decât patrioticește vorbind cu gândul la dușman.

„Arta construiește pentru sufletul omenesc în prosperare și în deplină frăție“.

Era și el patriot, pentru care a binemeritat și „Legiunea de onoare“ conferită pe front de misiunea franceză condusă de regretatul general H. Berthelot. Asta e totul: să fii adevărat și sincer apărător al Patriei. Nici eu nu concep altceva sufleteste ca; cea mai mare datorie însă, el admira arta fără condițiuni și se aruncă în brațele ei de marmoră ca un amant condamnat — dacă vreți — însă amant.

La întrebarea mea de ce greșise cariera și când începuse să picteze, mi-a spus:

Nu știu și eram deja ofițer; am văzut un tablou: „Phoebus cerând permisiune de la tatăl său, Apollo, să conducă carul soarelui“. Este singura oară când am plâns! Dece? Am fost înstrăinat de firea mea însăși!“

Sculptorul V. Dumitriu-Leorda

P. S. — Am dat publicației rândurile de mai sus nu numai pentru a aduce un prinos de pioasă amintire ueniua dintre prietenii mei cei mai buni, ce mi-a fost dat să am, cât pentru a repara o nedreptate cu care memoria acestuia ce a fost Eugen Nicodem, pe cât de valoros militar pe atât de distins cunosător în arta de care a dat atâtea strălucite probe, care la moartea lui năprasnică a fost învăluit de ignoranța vulgului provincial.

Anul acesta, la 5 Martie, s'au împlinit 3 ani dela moartea-i.

In atenția d-lui Ministru al Instrucțiunii publice

La Institutul de surdo-muți din Focșani există 4 ateliere practice: croitoria cizmaria, tâmplăria și implementuri de răchită.

Se cunoaște trecutul de renume al acestui învățământ de importanță socială care a asigurat existența atator surdo-muți care prin natura lor infirmă nu pot apuca căile avânturilor intelectuale, deoarece nu există încă în România învățământul superior.

Dar dela război încoace acest învățământ este f. neglijat și bieții absolvenți nu știu mai nimic și din această cauză sunt siliți să mai facă încă 3—4 ani ucenicie în afară de școală.

Ar fi de dorit că d. ministru al instrucției să ordone o anchetă prin organele de control și inspecții speciale repetate, în care caz se va vedea adevărul și incapacitatea de lucru și mai ales reaua voință a maștrilor care, după cum am constatat nici nu sunt destul de pregătiți pentru această înaltă îndatorire socială.

INFORMAȚII

Ziarul „Răsăritul nostru“ ce apare la Focșani, apare de acum înainte în București, str. Turda No. 75.

Rugăm pe d-nii abonați, cari au primit până acum ziarul nostru, să ne trimeată costul abonamentului pe adresa noii administrații (Buc. str. Turda, 75).

Incepând de numărul viitor — pe August — administrația ziarului „Răsăritul nostru“ nu va mai expedia numerile ziarului decât celor ce au expediat costul abonamentului sau au făcut declarație prin scris că se abonează.

Asta pentru a evita cheltuieli zadarnice.

Pictorul Ionel Nicolau, absolvent al Institutului de surdo-muți din Focșani seria 1929, a murit în etate de 23 ani, în urma nenorocitului accident sau sinucidere din 6 Iunie a. c., la Bârlad.

A fost unul din cei mai distinși elevi ai sculptorului V. Dimitriu-Leorda.

Moartea lui prea timpurie lasă regrete unanime în cercul celor cari l'au cunoscut și apreciat.

Prin luna Octombrie a. c., are loc în București, prima